פִּתְגָמֵי מוֹהֲרָא"שׁ

וְהֵם שִׂיחוֹת אֲשֶׁר נִשְׁמְעוּ מִכ"ק אַדְמוֹ"ר מוֹהֲרָא"שׁ זי"ע

וְלֻקְּטוּ וְסֻדְּרוּ עַל יְדֵי רֹאשׁ חֲבוּרָתֵנוּ, הָאִי"שׁ אֲשֶׁר עַל הָעֵדָה, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ הָרַב הַצַּדִּיק רַבִּי יִצְחָק שְׁמוּאֵל אַהֲרֹן לְעוֹשֶׂר שְׁלִיט"א

יוֹצֵא לָאוֹר עַל יְדֵי
חֲסִידֵי בְּרֶסְלֶב
יְבַנְאֵל

m.l.mohorosh@gmail.com גְּלִיוֹן מס' 11 | בְּכָל עִנְיְנֵי הַגְּלִיוֹן נָא לִפְנוֹת לְחַיֵּיל

טוֹב עַיִן

מוֹהֲרָא"שׁ זַ"ל פַּעַם דִּבֵּר מִמִּדַּת טוֹב עַיִן, שֶׁעִנְיָנָהּ הוּא לְהִסְתַּכֵּל תָּמִיד עַל הַטּוֹב, שֶׁהוּא הַחִיּוּת אֱלֹקוּת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר (לִקּוּטֵי מוֹהַ"ר"ן חֵלֶק א סִימָן א).

כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִקְרָא "טוֹב", כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קמה, ט): "טוֹב ה' לַכֹּל", וּכְשֶׁאָדָם מִסְתַּכֵּל עַל דָּבָר, וְיוֹדֵעַ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְחַיֶּה וּמְהַוֶּה וּמְקַיֵּם בְּכָל רֶגַע וְרֶגַע אֶת אוֹתוֹ הַדָּבָר, עַל יְדֵי זֶה הוּא מְקַשֵּׁר אֶת אוֹתוֹ הַדָּבָר אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וּמַמְשִׁיךְ יוֹתֵר חִיּוּת מֵאֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְאוֹתוֹ הַדָּבָר.

וְזֶה מַה שֶּׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי כב, ט): "טוֹב עַיִן", אָדָם שֶׁמִּסְתַּכֵּל עַל הַטּוֹב, שֶׁהוּא הַחִיּוּת אֱלֹקוּת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר, עַל יְדֵי זֶה "הוּא יְבֹרָךְ" לְאוֹתוֹ הַדָּבָר, כִּי נִמְשָׁכֶת לוֹ יוֹתֵר חִיּוּת מֵאֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ (עַיֵּן מִזֶּה בְּסֵפֶר "מַגִּיד דְּבָרָיו" לְיַעֲקֹב סִימָן קו).

וְזֶה מַה שֶּׁכָּתוּב (שִׁיר הַשִּׁירִים ז, ה): "עֵינַיִךְ בְּרֵכוֹת בְּחֶשְׁבּוֹן", שֶׁזֶּרַע יִשְׂרָאֵל עַם סְגֻלָּתוֹ, עֵינֵיהֶם נַעֲשׂוֹת בְּרֵכוֹת וּמְקוֹרוֹת הַהַשְׁפָּעָה, אֲפִלּוּ בְּדָבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חֶשְׁבּוֹן וּמִדָּה קְצוּבָה, וּכְמוֹ שֶׁהָיָה בִּמְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן, כִּי הֵם מִסְתַּכְּלִים עַל הַטּוֹב, שֶׁהוּא הַחִיּוּת אֱלֹקוּת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר, וּמַדְבִּיקִים אֶת אוֹתוֹ הַדָּבָר בְּשָׁרְשׁוֹ, וּמַמְשִׁיכִים שֶׁפַע וּבְרָכָה מִמְּקוֹר עֶלְיוֹן עַל אוֹתוֹ הַדָּבָר (עַיֵּן מִזֶּה בְּסֵפֶר "אוֹהֵב יִשְׂרָאֵל" פְּקוּדֵי ד"ה אֵלֶּה פְּקוּדֵי).

וּבִכְלָל הַהִסְתַּכְּלוּת עַל הַטּוֹב, שֶׁהוּא הַחִיּוּת אֱלֹקוּת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר, הוּא לְהִסְתַּכֵּל תָּמִיד עַל חַסְדֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֵיךְ שֶׁבְּכָל מָצָא יֵשׁ חֶסֶד שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי גַּם כְּשֶׁאָדָם נוֹפֵל לְמַה שֶּׁנּוֹפֵל, רַחֲמָנָא לִצְלָן, גַּם שָׁם יֵשׁ חֶסֶד שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁיִּזְכֶּה לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה, וְלַעֲשׂוֹת הִתְחָלָה חֲדָשָׁה בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ (לִקּוּטֵי מוֹהַ"ר"ן חֵלֶק א סִימָן רסא).

וְגַם כְּשֶׁעוֹבְרִים עַל הָאָדָם צָרוֹת וְיִסּוּרִים, גַּם בַּצָּרָה בְּעַצְמָהּ יֵשׁ חֶסֶד וְהָרְחָבָה שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וּכְמוֹ שֶׁמָּצִינוּ אֵצֶל דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, בְּשָׁעָה שֶׁרָדַף אַחֲרָיו בְּנוֹ, אַבְשָׁלוֹם,

וְהָצְרַךְ לִבְרֹחַ מִירוּשָׁלַיִם, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה נָפַל לְמֹחִין דְּקַטְנוּת כָּאֵלּוּ, עַד שֶׁיֵּשׁ סְבָרָא בְּדִבְרֵי חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁעָלָה עַל דַּעְתּוֹ לַעֲבֹד עֲבוֹדָה זָרָה (סַנְהֶדְרִין קז.), וְלֹא הָיָה יָכוֹל לִפְתֹּחַ פִּיו וּלְסַדֵּר תְּפִלָּתוֹ כָּרָאוּי, עַד שֶׁהֵאִיר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֶת עֵינָיו, וּמָצָא חֶסֶד וְהָרְחָבָה בְּתוֹךְ צָרָתוֹ, שֶׁהָרוֹדֵף הוּא בְּנוֹ, וּסְתָם בֶּן מְרַחֵם עַל אָבִיו (בְּרָכוֹת ז:), וְעַל יְדֵי זֶה זָכָה לְמֹחִין דְּגַדְלוּת וּלְסַדֵּר תְּפִלָּתוֹ כָּרָאוּי, וְסוֹף כָּל סוֹף זָכָה לַעֲבֹר עַל הַכֹּל (לִקּוּטֵי הֲלָכוֹת כִּלְאֵי בְּהֵמָה הֲלָכָה ד, וְעַיֵּן עָלַיִם לִתְרוּפָה מִכְתָּב קי).

וְזֶה מַה שֶּׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ד, ב): "בַּצָּר הִרְחַבְתָּ לִּי", שֶׁאֲפִלּוּ בַּצָּרָה בְּעַצְמָהּ יֵשׁ חֶסֶד וְהַרְחָבָה שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ (לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן חֵלֶק א סִימָן קצה), וּכְשֶׁאָדָם מִסְתַּכֵּל תָּמִיד עַל הַטּוֹב, שֶׁהֵם חַסְדֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עַל יְדֵי זֶה יֵשׁ לוֹ בְּמַה לְהַחֲיוֹת וּלְשַׂמֵּחַ אֶת נַפְשׁוֹ, וְסוֹף כָּל סוֹף יִזְכֶּה לַעֲבֹר עַל הַכֹּל.

וְזֶה מַה שֶּׁכָּתוּב (דְּבָרִים ד, ד): "וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים" בָּעֲבוֹדָה הַקְּדוֹשָׁה הַזּוֹ, לְהִסְתַּכֵּל תָּמִיד "בַּיהוָ"ה אֱלֹהֵיכֶם", יְהוָ"ה הוּא רַחֲמִים וֵאלֹהִים הוּא דִּין, הַיְנוּ לְהִסְתַּכֵּל עַל הַחֲסָדִים שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֲפִלּוּ בַּנִּפְילָה וּבַצָּרָה בְּעַצְמָהּ, עַל יְדֵי זֶה "חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם" (עַיֵּן מִזֶּה בְּסֵפֶר "בַּת עַיִן" בָּלָק ד"ה מַה טֹּבוּ אָהָלֶיךָ יַעֲקֹב).

וְעַל כֵּן בָּחַר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּהֶבֶל וּבְקָרְבָּנוֹ, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ד, ד): "וַיִּשַׁע יְהוָ"ה אֶל הֶבֶל וְאֶל מִנְחָתוֹ", כִּי עִקַּר מְדָתוֹ הָיָה לְהִסְתַּכֵּל עַל הַטּוֹב וְהַהַרְחָבָה שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר, וְלָכֵן הַשֵּׁם "**הֶבֶל**" הוּא רָאשֵׁי תֵּבוֹת שֶׁל "בַּצָּר הִרְחַבְתָּ לִּי", מַה שֶּׁאֵין כֵּן קַיִן, שֶׁהָיָה תָּמִיד בְּכַעַס וְתַרְעֹמֶת עַל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְלָכֵן "וְאֶל קַיִן וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה" הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ.

וְכֵן עִנְיָנָהּ שֶׁל מִדַּת טוֹב עַיִן הוּא לְהִסְתַּכֵּל תָּמִיד עַל אֲחֵרִים בְּעַיִן טוֹבָה, וְלִרְצוֹת שֶׁגַּם הֵם יַעַסְקוּ בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בַּשְּׁלֵמוּת הַכִּי גְּדוֹלָה, וַאֲפִלּוּ אִם הֵם יִהְיוּ גְּדוֹלִים מִמֶּנּוּ פִּי אֶלֶף, זֶה לֹא יַפְרִיעַ לוֹ כְּלָל, וְאַדְרַבָּה, יִשְׂמַח מְאֹד בִּגְדֻלָּתָם, וּכְמוֹ שֶׁרַבֵּנוּ זַ"ל אוֹמֵר (שִׂיחוֹת הָרַ"ן סִימָן קיט): שֶׁזּוֹ מַעֲלָה גְּדוֹלָה מְאֹד, כְּשֶׁאָדָם מְרֻצֶּה וְחָפֵץ וּמִשְׁתּוֹקֵק מְאֹד, שֶׁחֲבֵרוֹ יִהְיֶה אִישׁ כָּשֵׁר וְצַדִּיק, אֲפִלּוּ שֶׁהוּא לֹא יִהְיֶה, חַס וְשָׁלוֹם, וְכֵן כְּשֶׁהוּא מְרֻצֶּה שֶׁאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֲפִלּוּ שֶׁהוּא לֹא זוֹכֶה, חַס וְשָׁלוֹם, לַעֲבֹד אוֹתוֹ, עַיֵּן שָׁם.

וְלָכֵן אֲנַחְנוּ רוֹאִים, שֶׁמִּי שֶׁאֵין לוֹ עַיִן טוֹבָה, וּמִסְתַּכֵּל תָּמִיד בְּעַיִן רָעָה עַל אֲחֵרִים, וְתָמִיד מְקַטְרֵג עֲלֵיהֶם, לְאֶחָד כָּזֶה אֵין שׁוּם סַבְלָנוּת לִבְנֵי אָדָם, וְתָמִיד יֵשׁ לוֹ יִסּוּרִים וַחֲלִישׁוּת הַדַּעַת מֵהֶם, וְעַל פִּי רֹב מִתְפּוֹצְצִים לוֹ הָעֲצָבִים עַל אֲחֵרִים,וְהוּא בְּכַעַס גָּדוֹל עֲלֵיהֶם, וּכְמוֹ שֶׁרַבֵּנוּ זַ"ל אוֹמֵר לְעִנְיַן מַחֲלֹקֶת שָׁאוּל וְדָוִד (לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן חֵלֶק א סִימָן רפג): שֶׁשָּׁאוּל הַמֶּלֶךְ הָיָה בְּחִינַת טוֹב, שֶׁלֹּא הָיָה מְגַלֶּה תּוֹרָתוֹ לַאֲחֵרִים, וְלֹא הָיְתָה לוֹ סַבְלָנוּת לִבְנֵי אָדָם, וְדָוִד הַמֶּלֶךְ הָיָה בְּחִינַת חֶסֶד, שֶׁהָיָה מְגַלֶּה תּוֹרָתוֹ לַאֲחֵרִים, וְהָיְתָה לוֹ סַבְלָנוּת גְּדוֹלָה אֲלֵיהֶם, וְהֵיוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִמְשָׁלָה לְאֵשׁ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יִרְמְיָה כג, כט): "הֲלוֹא כֹה דְבָרִי כָּאֵשׁ", וְהָיְתָה עֲצוּרָה בְּלִבּוֹ שֶׁל שָׁאוּל הַמֶּלֶךְ כְּאֵשׁ בּוֹעֶרֶת, עַל כֵּן הִיא הִתְפּוֹצְצָה אֶצְלוֹ, וְחָלַק

עַל דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, וְרָדַף אוֹתוֹ עַד חָרְמָה, עַיִן שָׁם.

וְגַם עַל פִּי רֹב, לְאֶחָד כָּזֶה אֵין סַבְלָנוּת וְצִמְצוּם אֲפִלּוּ לְעַצְמוֹ, שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ אֵיךְ לְצַמְצֵם אֶת עַצְמוֹ בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְלָכֵן הוּא נוֹפֵל בְּדַעְתּוֹ וְנִשְׁבָּר לְגַמְרֵי, רַחֲמָנָא לִצְלָן.

וְזֶה מַה שֶּׁחָכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אוֹמְרִים (סוֹטָה ט:): שֶׁאַבְשָׁלוֹם נִתְגָּאָה בִּשְׂעָרוֹ, עַיִן שָׁם, כִּי עִקַּר פִּגַּם אַבְשָׁלוֹם הוּא שֶׁהָיְתָה עֵינוֹ רָעָה בְּמַלְכוּת אָבִיו (לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן חֵלֶק א סִימָן נד), שֶׁקִּנֵּא בְּאָבִיו וְרָצָה לִירֹשׁ אוֹתוֹ בְּחַיָּיו, וּמִזֶּה נַעֲשָׂה שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ סַבְלָנוּת וְצִמְצוּם, וְהָיוֹת שֶׁשְּׂעָרוֹת הֵן בְּחִינַת צִמְצוּמִים (לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן חֵלֶק א סִימָן ל), עַל כֵּן הוּא הִתְגָּאָה דַּיְקָא בִּשְׂעָרוֹ, כִּי לְפִי הָאֱמֶת לֹא הָיָה לוֹ צִמְצוּם כָּרָאוּי כְּלָל, וְזֶה הֵבִיאוֹ גַּם לְגַאֲוָה זוֹ.

אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לְמִדַּת טוֹב עַיִן, וְלֵילֵךְ בְּדֶרֶךְ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁתָּמִיד מִסְתַּכֵּל עַל הַטּוֹב שֶׁל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל (לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן חֵלֶק ב סִימָן יז), וְעַל יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לִהְיוֹת מִתַּלְמִידָיו שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם (אָבוֹת ה, יט), וּלְהִדָּבֵק בְּמִדּוֹתָיו שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם (בַּמִּדְבָּר רַבָּה פָּרָשָׁה כא סִימָן טו), וְעַל יָדוֹ יִמְשַׁךְ שֶׁפַע טוֹבָה וּבְרָכָה לִנְשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, **אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן**.